

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 4. broj

22. siječnja 2026.

cijena 300 Ft

Tjedan hrvatske kulture u HOŠIG-u
4. i 5. stranica

Kulturna nagrade Gradišćanskih Hrvatov za
2025. ljeta Berlakoviću i Pajriću 11. stranica

Odličje „Za Hrvate” Alíz Erdélyi
12. stranica

Sljedeće poglavlje

Kažu da poslije kiše dolazi sunce. Poslije oluje razvedranje. Život nije savršen. Kako bi to dosadno bilo. U mnoge oluje upadnu oni koji ne stoje na jednom mjestu. Koji su vjerni svom žiću.

Mnogi bi gledali komedije i slušali hvalospjeve. I onda kad su svjesni da su bestemeljni. Jer se bolje mumificira u rozom oblaku lažne stvarnosti. Lakše je zažmiriti pred lošim smjernicama nego ih mijenjati. Klimati kad se od nas traži. Jel, tko smo mi da nešto mijenjamo?

Smije li se javno iznositi kritika? Ili je to običaj iza leđa? Je li u Carevu novom ruhu antagonist onaj koji kaže „Car je gol” ili oni koji se ne usude reći istinu?

U zemlji u kojoj živimo nedavno je preminuo poseban umjetnik. On je filmskom pomlatku savjetovao: „Sloboda ti je u džepu. Izvadi je. Budi ona. Tvoja je. Zaboravi pravila. Ne kopiraj tuđe svjetove. Živi svoj.”

Tom logikom, promjena zaista počinje u nama samima. Kad poslušamo svoj unutarnji glas. Koji je obično u pravu. Često se može i kad nam kažu da se ne može. Stvari se ne trebaju napraviti samo na jedan način. Način koji vam drugi sugeriraju. Uniformirano stanje gledišta samo je jedna perspektiva.

U mnoge oluje upadnu oni koji ne stoje na jednom mjestu. Koji su vjerni svom žiću. Poslije oluje zaista dolazi razvedranje. Možda ono nije uvijek u smislu „sunčanog dana”, već je i bolno. Ali nam omogućuje da vidimo čistu sliku. Da pokrenemo sljedeće poglavlje.

Kršul

PEČUH – Županijski tamburaški orkestar „Stjepan Bujan Stipić” iz Čakovca i Zbor „Josip Štolcer Slavenski” iz Čakovca nastupili su 8. siječnja u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu s koncertom pod nazivom „Navidad Nuestra”. Dirigentica Zbora „Josip Štolcer Slavenski” Senka Bašek te solisti Ivana Galić (vokal), Zrinka Božičević Plavec (quena, siku), Darko Horvat (gitara), Filip Šmit (bombo, cajon) kao i članovi zbora uz dirigenta Tomislava Cvrtilu oduševili su pečušku publiku.

GLASNIKOV TJEDAN

„Redatelj je okupio pet likova, svaki s glasom jednog naroda bivše države Jugoslavije, pet jezika koji se čudom, ili ironijom po redatelju, razumiju bez prijevoda.”

Teatar apsurdna ili ogledalo stvarnosti. Na sceni se otvara soba. Prazna, ogoljena, s nekoliko stolica, jednom lutkom, harmonikašem. Pet likova i pištolj. Mogla bi to biti svaka soba između prošlosti i budućnosti, između zabluda i sjećanja. U toj prostoru, u kojoj se čuje odjek smijeha i pucanja, sabrani su jezici, navike i proturječja. Na Balkanu. U Tužnoslaviji. U Mađarskoj. Tužni južni Slaveni.

Redatelj je okupio pet likova, svaki s glasom jednog naroda bivše države Jugoslavije, pet jezika koji se čudom, ili ironijom po redatelju, razumiju bez prijevoda. Harmonikaš svira, ne pita što, nego koliko – on prati, promatra i možda jedini razumije. On zna da je ritam važniji od riječi. U njegovim rukama glazba je moć, ali i opomena.

Pištolj, kako ga oni zovu – „štuker”, kruži rukama. Onaj tko ga drži upravlja drugima, a pištolj upravlja njime. I kad ga se dočepa, zaboravi da je želio pobjeći. Apsurd nije samo na pozornici, on je u nama – u potrebi da vladamo makar i prividom moći, makar na trenutak, nad drugima.

Redatelj kaže kako je riječ o apsurdnoj društvenoj satiri prožetoj crnim humorom koja istražuje prirodu ljudskog straha i žudnje za vlašću. I kako je pištolj u rukama redatelja. „Štuker” simbolično predstavlja moć, strah i odnose nadređenosti i podređenosti među ljudima. Kažu kako je riječ o političkoj paraboli, o vječnom krugu stjecanja i gubitka moći.

Kažu kako predstava govori o strahu, gladi za autoritetom, žudnji da se bude onaj koji odlučuje, makar na sekundu.

A kad se moć mjeri brojem metaka ili riječima, ostaje samo tišina. I glazba. Tad shvatimo: najmudriji je onaj koji svira jer dok drugi prijetite, on još zna stvarati.

Kazalište apsurdna ovdje nije bijeg od stvarnosti, nego njezino povećalo. U prostoru koji podsjeća na krčmu, s hladnjakom, posterima i lutkom, odigrava se slika društva u kojem se navodno svi razumiju, ali nitko nikoga ne sluša. Likovi pjevaju, plešu i prepoznaju jedni druge, no u trenutku kad se pojavi oružje sve nestaje. Riječi, pjesma, bratstvo, sve.

Redatelj u jednom trenutku poručuje: „Bacite pištolj i nikada ga više ne uzimajte!” A mi, gledatelji, sjedimo i pitamo se tko će to prvi učiniti. Tko će prvi odustati od moći, od želje da vlada, od iluzije da ima pravo na zadnju riječ?

Kao i u životu, i na sceni se pokazuje: vlast je slast. Onaj tko ima moć mijenja lice kao vuk dlaku. Jučer janje, danas oportunist, sutra gospodar. Nema više metaka, ali ima perfidnijih sredstava – riječi, slike, objave, tihe manipulacije.

Predstava nas tjera da se ogledamo u tom iskrivljenom zrcalu, da priznamo da smo možda svi barem jednom držali „štuker” – ako ne u ruci, onda u mislima. Da smo željeli zapovijedati, oblikovati, dokazivati. A možda smo, poput harmonikaša, samo pokušavali preživjeti uz svoj instrument, uz svoj jezik, uz svoj komadić slobode.

Kazalište, baš kao i kultura, jest oružje. I kad na pozornici ostane samo glazba i tišina, shvatimo i tek tad počinjemo slušati. I razmišljati.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Šandor Horvat odlikovan Nagradom za narodnosti

U budimpeštanskom Bugarском općeprosvjetnom domu 18. prosinca 2025. održana je svečana dodjela državnih Nagrada za narodnosti (Nemzetiségekért Díj), kojima se nagrađuju osobe i organizacije koje uzorno djeluju na području javnog života naroda, obrazovanja, kulture, crkvenog života, znanosti, masovnih medija i gospodarskog samoorganiziranja.

Državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész i državni tajnik za društvene prilike i odnose s Romima Attila Sztojka uručili su priznanja. Ovogodišnji je hrvatski dobitnik te prestižne nagrade Šandor Horvat, diplomirani etnograf, slavist i teolog koji je svojim radom doprinio hrvatskoj zajednici u Mađarskoj na više polja. Istraživao je tradicije svih hrvatskih subetničkih skupina. U dva je mandata bio voditelj Uprave muzeja Željezne županije, a trenutačno je kustos Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj. Organizirao je izložbe, uređivao studije i knjige, a objavljivao je i kao novinar i prevoditelj hrvatskih zbirki poezije. Ima sveučilišno nastavno iskustvo, bio je načelnik (svoje rodne) Narde i predsjednik Hrvatske samouprave Narde, čiji je i danas zastupnik. Kao zastupnik sudjelovao je u radu Samouprave Željezne županije i Hrvatske državne samouprave.

Dodjeli nagrada nazočili su i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, predsjednik HDS-a Ivan Gudan i ravnatelj Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj Andrija Handler.

ŠANDOR HORVAT:

„Mi Hrvati u Mađarskoj moramo surađivati i biti složni ako želimo proživjeti još nekoliko desetljeća.“

Čestitam! Kakav je osjećaj primiti Nagradu za narodnosti?

Bilo mi je malo čudno kad su mi javili da ću dobiti nagradu. Velika mi je čast da sam takvo što dobio. S jedne strane mislim da to nije nagrada samo za mene. Svima s kojima sam nešto radio također pripadaju zasluge. S druge strane, kad čovjek istražuje, onda je sam. Moraš to od početka do kraja obaviti sam. Znači, ovo je nagrada i za naše šire društvo, a možda su malo častili i mene.

Odakle ste rodom? Gdje ste se obrazovali?

Živim u Nardi, svojem rodnom selu. Rodio sam se u Nardi iako se tad već trebalo ići u Sambotel. Budući da sam zimsko dijete, bila je tolika zima da sam ja došao na svijet u rodnom selu. Osnovna škola bila je u Nardi, viši razredi u Gornjem Četaru. Nakon toga došao sam u Juru u benediktinsku gimnaziju.

Odakle je došla inspiracija da se vrlo rano počnete baviti etnografijom i etnologijom?

U benediktinskoj gimnaziji imao sam profesora glazbe koji se zvao Jáki Sándor Teodóz i koji nam je predstavio knjigu narodnih pjesama, molitvi i folklora „Hegyet hágék, lőtót lépék” Zsuzsanne Erdélyi. Profesor je rekao da pitam roditelje znaju li oni takve neke stare pjesme. Ja sam odgovorio da i ja sam znam jer sam ih naučio od bake, ali su te pjesme na hrvatskom jeziku. Jáki Sándor Teodóz pomogao mi je da zabilježim te pjesme i pošaljem ih u pismo Zsuzsanni Erdélyi. Ona se razveselila materijalu koji sam poslao. Rekla je kako je baš nedavno bila i kod Mađara izvan granice i da o tome ima puno materijala, ali nema nikakvog materijala o manjinama u Mađarskoj. Predložila mi je da odem s njom u Nardu i u druga hrvatska sela da istražujemo zajedno. Tako se dogodilo da je prvo takvo skupljanje o manjinama u Mađarskoj počelo baš u Nardi. Poslije smo putovali autobusom u Gornji Četar, Hrvatske Šice, Petrovo Selo, pa i u njemačka sela. I odatle je došla ideja. Ona me je pitala bih li želio postati etnolog. Ja sam pitao, kao pravi srednjoškolac, hoće li to biti dobro za mene. Ona je odgovorila da svakako hoće.

Je li netko u Vašoj obitelji već išao tim stopama?

Istina je da sam već imao svoje takve korijene. Otac mi je bio kantor, svirao je harmoniku i isto tako imao jednu grupu. Baka je vodila molitve i pjesme u crkvi. Kod nas u Nardi uvijek je bilo živo, već tad imali smo svoj KUD koji je uz učiteljicu vodio moj otac.

Niste studirali samo etnografiju?

Ja sam 1988. počeo studij u Budimpešti, na ELTE-u, smjer hrvatsko-srpski jezik i etnografija. Dosta poslije toga još sam dodatno studirao i teologiju jer sam kao etnolog počeo istraživati i vjersko pitanje, pučku vjeru, pa sam smatrao da je i zbog toga važno.

Bili ste uključeni u mnoge institucije?

Nisam nikad u rukama imao samo jednu stvar i razmišljao da ću se baviti smo jednom stvari. Uvijek sam paralelno radio više toga. Trenutačno sam u mirovini. Završio sam na Katedri za slavistiku u Sambotelu. Zaposlen sam u Prisiki u Zbirci sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj.

Što je Vaš zadatak tamo?

Kažu da sam ja kurator, stručnjak koji treba predlo-

žiti projekte. Posljednji projekt bila je dvojna izložba. Dakle, dvije generacije iz jedne obitelji – Franjo Taschner i njegova kći Anika Taschner.

Gdje ste radili kao novinar?

Radio sam za tjednik „Vas népe” u našoj Željeznoj županiji. Puno prije toga bio sam i dopisnik Hrvatskog radija u Pečuhu, koji je vodila Milica Tarađija. Tad sam još na malom kazetofonu snimio materijal ili presnimio ono što sam snimio kao etnograf i to slao u Pečuh. Katkad bih samo napisao kolumnu koju bi netko pročitao za radio, pa su tad imali vijesti i o gradišćanskim Hrvatima sa zapada.

Bavite se i prevodenjem. Što biste istaknuli?

Da, to mi je hobi. Objavljene su pjesme Tomislava Bilosnića u mom prijevodu na mađarski jezik. Sad pripremam omladinsku prozu Darka Pernjaka i, meni vrlo drago djelo, „Bijeli klaun”, o kojem se ne govori dovoljno.

Što biste poručili Hrvatima u Mađarskoj? Što smatrate ključnim za zajednicu, suradnju i zajednički napredak?

Prvo bi bilo da se doma govori hrvatski, u obitelji. Ako se u obitelji ne želi govoriti našim materinskim jezikom, nemamo budućnosti. Drugo, mi Hrvati u Mađarskoj moramo surađivati i biti složni ako želimo proživjeti još nekoliko desetljeća. Pada broj naših Hrvata u Mađarskoj, a to je ona asimilacija kad Hrvat kaže za sebe da je Mađar.

Kršul

TJEDAN HRVATSKE KULTURE U HOŠIG-U

Tjedan hrvatske kulture HOŠIG-ova je najistaknutija manifestacija. Tad se organizira niz šarolikih i bogatih programa kako bi učenici upoznali bogato nasljeđe, hrvatske običaje, kulturu matične zemlje. Tjedan se u ovoj školskoj godini održao između 24. i 28. studenoga 2025.

Domaćini i gosti

Posljednjih godina Tjedan hrvatske kulture kao misao vodilju ima neku obljetnicu koja povezuje dvije države, Hrvatsku i Mađarsku. Ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan ističe kako je jako važno prisjetiti se obljetnica koje povezuju našu zajedničku prošlost, sadašnjost i budućnost. U središtu Tjedna hrvatske kulture 2025. bila je 1100. obljetnica Hrvatskog Kraljevstva i krunidbe prvog kralja Tomislava, ali i 950. obljetnica krunidbe hrvatskog kralja Zvonimira, čija je su-pruga bila ugarska kraljica iz dinastije Arpadovića.

Tradicionalni program tjedna, povijesni kviz, također se odnosio na kralja Tomislava. Neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” predstavilo je svoje naj-novije izdanje, slikovnicu o kralju Tomislavu. Slikovnicu „Kralj Tomislav i njegovo zlatno prijestolje” na interaktivan i djeci prilagođen način predstavili su autorica i ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrlin i suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Silvestar Balić.

Najmlađi i najvještiji

Ravnateljica Ana Gojtan

Na svečanom otvorenju 24. studenoga 2025. okupljeni gosti u školskoj su auli mogli pogledati premijeru HOŠIG-ove Literarne i plesne pozornice – povijesni igrokaz o kralju Tomislavu i kralju Zvonimiru koji je dramatzirala ravnateljica Gojtan.

Državni tajnik Soltész u HOŠIG-u

HOŠIG-ova plesna skupina

S prijateljima iz Đakova

Kao i prethodnih godina, stigli su i gosti iz prijateljskih škola iz Hrvatske, profesori i učenici Srednje strukovne škole Antuna Horvata iz Đakova. Učenice iz Učeničkog doma „Marija Jambrišak” iz Zagreba posebno su se predstavile svojim folklornim nastupom. Prisutno je bilo i izaslanstvo Učeničkog doma iz Dubrovnika čiji su se učenici natjecali i u povijesnom kvizu „Tomislav, legenda i stvarnost” te osvojili treće mjesto.

HOŠIG-ova Literarna i plesna pozornica

U programu tjedna bila je i projekcija najgledanijeg hrvatskog filma prošle godine, filma „Dražen”. Riječ je o biografskom filmu o Draženu Petroviću iz 2024. godine čiji su redatelji Danilo Šerbedžija i Ljubo Zdjelarević, koji je bio na premijeri u HOŠIG-u. HOŠIG-ova sportska dvorana inače nosi upravo Draženovo ime, a posljednjih sedam godina mjesto je održavanja Memorijalnog košarkaškog turnira koji se organizira Draženu u čast.

„Pričanka” – natjecanje u kazivanju priča

Ravnateljica Ana Gojtan već se kao doravnateljica, a poslije i kao ravnateljica, trudila dopuniti sadržaj početnih tjedana kulture, u kojima je naglasak bio na upoznavanju kulture regija gdje žive Hrvati u Mađarskoj i prijateljskim vezama s matičnom zemljom. „Trudim se da naši učenici ne budu samo promatrači ovih događanja i programa nego da budu aktivni sudionici, da ih uspijemo motivirati i angažirati organizacijom raznolikih programa”, ističe ravnateljica Gojtan.

Jedan od najpopularnijih programa tjedna zasigurno je „HOŠIG traži zvijezdu”, natjecanje u pjevanju. Srednja strukovna škola Antuna Horvata iz Đakova posljednjih godina obogatila je tjedan programom MasterChef, natjecanjem u pripravi toplih jela i slastica, a ove godine i slikarskom i fotografskom radionicom te natjecanjem za najbolju frizuru.

Među brojnim programima bila je i plesanica uz nastup TS-a „Stoboš” iz Velike Kaniže, čiji je voditelj Bálint Horváth ujedno i profesor glazbene kulture u HOŠIG-u. Gostovale su i suradnice Muzeja „Dorottya Kanizsai” iz Mohača, čija je doravnateljica Mirjana Bosnyák-Ecsenyi za učenike viših razreda održala interaktivnu radionicu „Hrvatski jesenski narodni običaji”. Ni ove godine nije izostala „Pričanka” – natjecanje u kazivanju priča.

Kad se male ruke slože...

U okviru programa državni tajnik za vjerska i narodnosna pitanja pri Uredu premijera Miklós Soltész uručio je Narodnosne srednjoškolske stipendije gimnazijalcima Lauri Horvat, Dóri Gohér, Šimi Čudini, Ružici Czibulja i Zoé Hegedűs-Szabó.

Natjecanje u pripravi toplih jela i slastica

Tjednu hrvatske kulture nazočili su, osim već spomenutih, i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, predsjednik HDS-a Ivan Gudan, uime održavatelja HOŠIG-a ravnatelj Pedagoškog okruga središnje Pešte dr. György Házlinger, ravnateljica Hrvatskog školskog centra Miroslava Krleže u Pečuhu Janja Živković-Mandić i predsjednik HOŠIG-ove Zaklade Ladislav Romac.

Kršul

Bunjevačkim prelom u Baškutu otvorene pokladne zabave bačkih Hrvata

U organizaciji mjesne hrvatske samouprave u subotu 3. siječnja održano je tradicionalno Bunjevačko prelo u Baškutu. Time je počelo pokladno razdoblje bačkih Hrvata, koje će završiti 28. veljače u Čikeriji i jedinstvenim Muškim prelom u Gari.

Već po tradiciji baškutskim je prelom otvoren niz od 15 pokladnih zabava, najposjećenijih godišnjih priredaba bačkih Hrvata – Bunjevaca, Raca i Šokaca. Nakon uvodne pjesme, „Kolo igra, tamburica svira“ u izvedbi TS-a „Bačka“, nazočne uzvanike i okupljene goste iz Baškuta i okolnih naselja srdačno je pozdravila predsjednica HS-a Katica Jenei, a po običaju prelo je otvorio načelnik Zoltán Alszegi. Kako je naglasila predsjednica Katica Jenei, KUD je utemeljen u proljeće prošle godine, plesove je uvježbao Gabor Bende, a ona je predsjednica društva koje redovito održava svoje probe.

KUD „Baškut“

Predsjednica hrvatske samouprave Katica Jenei i načelnik Zoltán Alszegi

KUD „Baškut“

U kolu

Uslijedio je prigodan kulturni program novoutemeljenog bunjevačkog KUD-a „Baškut“ splotom bunjevačkih plesova u pratnji TS-a „Bačka“, koji je u nastavku večeri zabavljao okupljene do sitnih sati. Oko pola noći održana je i tombola uz velik broj nagrada.

Bunjevačka prela bit će 10. siječnja u Čavolju, zatim 17. u Bikiću, Sentivanu i Kalači te 24. u Dušnoku, a 31. siječnja 2026. godine i Veliko prelo u Baji.

S. B.

HRVATSKA KLUPSKA VEČER U BAJI

Hrvatski klub u Kulturnom centru bačkih Hrvata redovito okuplja bunjevačke, racke i šokačke Hrvate sa zadanom temom uz nevezani razgovor i živi govor subetničkih hrvatskih skupina u Bačkoj. Tako je 11. prosinca 2025. održana Hrvatska klupska večer na temu Božića i božićnih običaja, a okupljeni su prizvali uspomene na stara vremena. Moderatorica večeri bila je doravateljica Kulturnog centra Eszter Bogárdi, a okupilo se desetak sudionika iz Dušnoka, Baje, Gare i Santova. Sudionici su se prisjetili doživljaja iz djetinjstva i mladosti, a uz crkvene obrede i narodne običaje bilo je riječi i o blagdanskoj gastronomiji. Prikazan je i filmski zapis o dušnočkim koledarima – čestitarima koji obilaze dušnočke domove između Božića i Nove godine. Među sudionicima triju klupskih večeri ždriježbom je nagrađena jedna sudionica dvjema ulaznicama za Veliko bajsko prelo.

Kako je na kraju najavio ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković, posljednja priredba bila je u subotu 20. prosinca 2025., kad je priređeno Bunjevačko badnje večer.

S. B.

S Hrvatskim glasnikom u ruci

Dobrotvorni bal u Krležinoj školi

U organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže 8. studenoga 2025. u auli škole održan je tradicionalni Dobrotvorni bal. Goste bala, među kojima je bio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat sa suprugom, pozdravila je ravnateljica škole Janja Živković-Mandić. U programu svečanosti otvaranja sudjelovale su učenice Ruby Sinkovits i Zara Krausz te plesna skupina 10. razreda.

Kao i svake godine, organizatori su se pobrinuli da se gosti osjećaju ugodno i opušteno. Ovaj bal nasljeđuje dugu tradiciju, više od šest desetljeća, i uvijek ga organizira roditeljska zajednica škole. U nekim davnim vremenima to je bio jedan od najvećih hrvatskih (južnoslavenskih) balova u županiji, održavao se na prestižnim gradskim lokacijama i u hotelima te okupljao i do četiri-pet stotina posjetitelja.

Dio nazočnih

Plesna skupina 10. razreda

Kako su se mijenjale generacije roditelja, tako je i bal svake godine donosio nešto novo. Od devedesetih godina nosi naziv Dobrotvorni bal Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. Prije desetak godina bal je vraćen u prostor škole, gdje se i danas održava. Time je postao još bliži svojoj zajednici – prigoda da se susretnu roditelji, djelatnici škole i odgojitelji te da se bolje upoznaju i da se druže u neformalnom ozračju.

Ove godine organizatori su prodali oko 120 ulaznica, a veselo društvo uživalo je uz glazbu Orkestra „Podravka” i bogatu tombolu. Organizacijski tim na čelu s predsjednicom Roditeljske zajednice Alexandrom Szendrői Istókovics radio je danima kako bi dvorana bila svečano uređena, tombola pripremljena, a cijela večer protekla u najboljem redu.

ČAROLIJA OKO NAS

Već više desetljeća, u sklopu programa Pečuške biskupije pod nazivom Pečuški advent, Hrvatski klub Augusta Šenoe priređuje tradicionalni hrvatski adventski koncert i svetu misu na hrvatskom jeziku. Događanje je održano 12. prosinca 2025. u organizaciji Hrvatskog kluba Augusta Šenoe i Hrvatske referature Pečuške biskupije.

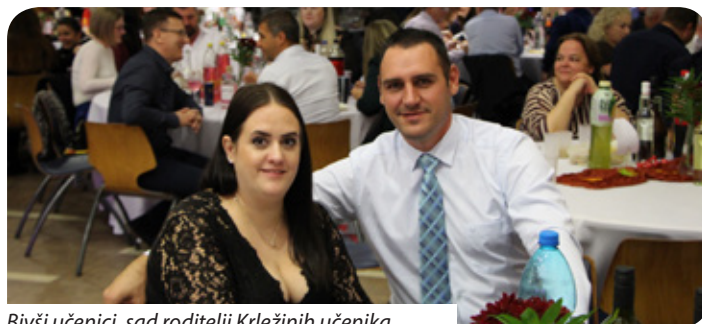

HKUD „Koškani 1978”

Svetu misu na hrvatskom jeziku u pečuškoj katedrali sv. Petra i Pavla predvodio je župnik iz Belja u Republici Hrvatskoj Robert Almaši uz koncelebraciju sigetskoga župnika i voditelja Hrvatske referature Pečuške biskupije Gabrijela Barića. Pjevanje na misi predvodio je Ženski pjevački zbor „August Šenoa” iz Pečuha uz orguljašku pratnju Lászlóa Cseha.

Nakon mise održan je adventski koncert u izvedbi HKUD-a „Koškani 1978” iz Koške kraj Našica. Njihov adventsko-božićni program dodatno je obogatio doživljaj okupljenih vjernika.

Branka Pavić Blažetin

Bivši učenici, sad roditelji Krležinih učenika

Brojni sponzori osigurali su darove za tombolu, ali i pridonijeli povećanju ukupnog prihoda bala – koji se, kao i uvijek, do posljednje forinte troši za potrebe škole i učenika te za programe koji se ne bi mogli ostvariti iz drugih izvora.

Glavnu nagradu tombole i ove je godine osigurala Hrvatska samouprava Pečuha – produženi vikend s polupansionom u Hotelu „Zavičaj” u Vlašićima. Nagrada i darova bilo je dosta, za svakoga ponešto.

Uz veselo druženje gosti su uživali u bogatoj večeri i švedskom stolu koji je pripremila školska kuhinja te u brdu domaćih kolača koje su ispekli roditelji, a koji su se mogli kupiti po povoljnim cijenama. Dobro raspoloženje, glazba i osmijesi bili su najbolja potvrda da bal i dalje živi u duhu zajedništva, dobrote i hrvatske škole – jedne velike obitelji.

Branka Pavić Blažetin

Budimpeštanska premijera predstave „Kume, gdje ti je pištolj?“

U budimpeštanskom „Srpskom pozorištu u Mađarskoj“ 31. listopada 2025. premijerno je izvedena komedija „Kume, gdje ti je pištolj?“. Riječ je o prvoj koprodukciji Hrvatskog kazališta Pečuh i Srpskog pozorišta u Mađarskoj. Spomenuti kazališni komad napisao je Gábor Gorgey, režirao Milan Rus, a glumci su Stipan Đurić, Dejan Fajfer, Zoltán Molnár, Tibor Kákonyi, Árpád Csernik i Krunoslav Agatić. Kostimografiju potpisuje Noémi Borbély, scenografiju Tibor Prágai, a asistenti su Katarina Bacsí i Anastasija Kargina. Predstava prikazuje i fizički i simbolički redateljevu viziju mentaliteta i ophođenja onih koji su na vlasti, tj. onih „kod kojih je pištolj“.

Prema riječima redatelja Milana Rusa kazališni komad „Kume, gdje ti je pištolj?“ apsurdna je društvena satira prožeta crnim humorom koja istražuje prirodu ljudskog straha i žudnje za vlašću. „U našoj izvedbi radnja se odvija u probnoj dvorani jednog glazbenog kazališta, gdje je pištolj – odnosno štuker – u rukama redatelja“, ističe Rus.

„Kume, gdje ti je pištolj?“

Predstava počinje ulaskom petero glumaca na scenu, odnosno, kako je redatelj objasnio, u dvoranu za probe glazbenog kazališta. Jedan od njih ima pištolj kojim je mahao i „utjerao“ ostale u prostoriju pa zatim zaključao vrata. Već u početku, a i poslije u predstavi (likom i riječju), predstavlja karakter neukog kriminalca. Prije sjedanja u svoju „redateljsku“ fotelju dobrom pogledom prošara po publici uključujući je u situaciju zarobljenih talaca. Slijedi fizičko ugnjetavanje, tj. zastrašivanje pištoljem na različite načine. „Redatelj“, dakle onaj koji ima pištolj, naređuje ostalima da pjevaju, plešu, poreknu svoje podrijetlo, uveličavaju „siledžiju“ (njega), obećaju da prepuštaju svoju dragu njemu. Dramaturški su likovi u predstavi prilagođeni tako da svaki predstavlja jednu nacionalnost iz bivše Jugoslavije. Oni koji nemaju pištolj većinski pokušavaju biti vjerni svojim načelima dokle god je moguće, a jedan od njih beskarakterno se umiljava onome „na vlasti“. Igrom slučaja pištolj će tijekom predstave dopasti u ruke ostalih likova, koji će se tad ponašati identično i prijetiti ostalima. Da bi komedija ostala komedija, scenarij je prožet raznim pjevačkim izvedbama pjesama iz svih krajeva bivše Jugoslavije, gegovima poput odlaska na toalet koji nema vrata (pa se otvori mali hladnjak čija vrata zaklone onog koji vrši nuždu) ili se poigravaju s plastičnom lutkom koja je obučena u crveno čipkasto rublje. Likovi se bore za nju i zamišljaju da je njihova draga.

Gábor Gorgey bio je mađarski pisac, pjesnik, prevoditelj, dramatičar i redatelj. Bio je ministar nacionalne kulturne baštine 2002. i

2003. godine, a o svojem kazališnom komadu „Kume, gdje ti je pištolj?“ (orig. „Komámasszony, hol a stucker?“) svojedobno je istaknuo: „Pištolj te zove u smrt, pištolj te ucjenjuje, pištolj te čini nesigurnim. Pa ipak, nekoć smo mislili da je to simbol moći.“

I zaista, nekoć se mislilo da je pištolj simbol moći, tj. sama fizička sila, a danas vjerojatno postoje puno rafiniraniji načini za posjedovanje vlasti. Ipak, bez intelektualne premoći fizička je nadmoć nedovoljna.

Kršul

TRENUTAK ZA PJESMU

Pasja parada

*U našem sokaku više ima pasa nego nas ljudi
I laju dan i noć.
Osobito u ljetu.
Ne čujemo ni svoj govor ni glas televizije.
U prijašnjim vremenima
Psi su čuvali kuće gazde i imanja
Jeli su otpad i znali su na koga treba lajati, a na koga ne
A sad je sve obrnuto
Ljudi čuvaju pse i hrane ih skupim jelima
Oblače ih u ljudsku odjeću i vode ih u šetnju po gradu
Ima ko ima i tri psa, ima ko dva
A neki odgajaju pse i prodaju za valute
Poneki smatraju pse za igračku
A neki samci da imaju s kim da razgovaraju
Ima ih koji i spavaju sa psima
U sadašnjem vremenu psi su u centru
Više ih cijenu i vole nego nas ljude
Dragi moji, razmišljajte o tome
Možda smo mi sad postali psi?*

Aga Czimmerman

Katolj – Sveta Kata i kulturna baština

U organizaciji Hrvatske samouprave Katolja uoči blagdana sv. Kate, zaštitnice sela i crkve, 22. studenoga 2025. održano je tradicionalno druženje i sveta misa na hrvatskom jeziku uz otvaranje dviju izložbi u Mjesnom domu kulture. Tradicionalna je to godišnja priredba Hrvatske samouprave Katolja.

Izložba prsluka

Svetu misu služili su župnik Sigeta i voditelj Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije Gabrijel Barić uz mjesnog svećenika župnika župe Olasa (kojoj pripada i katoljska filijala) Istvána Bukovicsa. Pjevao je Ženski pjevački zbor „Karašica“. Svete mise u Katolju održavaju se jedanput mjesečno uz tri mjesečne molitve, dok se misa na hrvatskom jeziku

služi jedanput godišnje, upravo na blagdan sv. Katarine Aleksandrijske.

Toga prohladnog subotnjeg dana Sveta Kata darovala je Katoljčanima snježni ugođaj – pahulje su prekrivale obronke i selo dajući neku čudnu toplinu intimnom okupljanju. Mala zajednica katoljskih Hrvata s gostima, među kojima je bio i predsjednik

Na svetoj misi

Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, okupila se kako bi proslavila blagdan.

Nakon mise otvorene su dvije izložbe u Mjesnom domu kulture. Prva, amaterskog fotografa Ákosa Kollara, nosila je naziv „Hodočasnici nade“, a otvaranje je uljepšala pjesma Ženskog pjevačkog zbora „Karašica“. Predsjednica Hrvatske samouprave Katolja Ružica Ivanković otvorila je i drugu izložbu – izložbu muških i ženskih prsluka koju su priredili Vesna Kovačević Drinoczi i Mirko Ivanković. Vesna i Mirko strastveni su čuvari šokačke baštine, osobito hrvatske narodnosne nošnje i materijalnih predmeta. Na izložbi su prikazali 20 prsluka iz privatnog vlasništva – pet ženskih i 15 muških uz dva dodatna prsluka posuđena od Vincea Živkovića i Márie Kovács.

Druženje se nastavilo uz večeru, a potom i bal do kasnih sati uz glazbu mohačkog Orkestra „Planina“.

Katolj je malo baranjsko selo s jednom ulicom i 310 stanovnika, smješteno 12 kilometara od Pécsvárada. U njemu žive šokački Hrvati, Nijemci i Mađari. Crkva posvećena sv. Katarini Aleksandrijskoj izgrađena je 1911. godine, a blagdan crkve najvažnije je događanje u selu. Uz lokalnu samoupravu djeluju i hrvatska i njemačka narodnosna samouprava, a hrvatska održava lokalnu povijesnu zbirku sa stalnom izložbom brojnih predmeta iz prošlosti sela.

„Ponos je Katolja i katoljska Planina – niz vinskih podruma koji uključuje i seoski podrum iz 1809. godine kroz koji prolazi i hodočasnički put svetog Martina“, kazuje načelnik Katolja Gábor Ivanković. Već petnaestak godina u selu djeluje Ženski pjevački zbor „Karašica“, koji nadaleko prenosi glas sela pjesmom i narodnom nošnjom svojih članica.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

U Katolju, studeni 2025.

Schumann salon – suradnja dviju narodnosti

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera i u suradnji s Njemačkom samoupravom Budavára 21. studenoga 2025. u glazbenom salonu Hubay odvio se Schumann salon koji je brojnim okupljenima dočarao duh 19. stoljeća i tadašnjih salonskih večeri.

Riječ je o glazbeno-literarnoj večeri koja se koncentrirala na kompozicije supružnika Schumann i literaturu njihovih suvremenika. Clara je bila iznimna pijanistica i skladateljica, a Robert jedan od najvažnijih skladatelja romantizma.

Skladbe je izvodila hrvatska pijanistica Ana Šostar, kojoj su se pridružili Božan Bejo na klarinetu, Zsófia Fóris na violini i Izumi Hagiwara na violončelu. Prozu i poeziju izvodili su na hrvatskom i njemačkom jeziku predsjednica organizatorske samouprave Čarna Kršul i mađarski glumac Balázs Csémy. Oni su za kraj izveli i jednu kazališnu scenu na mađarskom jeziku. Program su ljupko moderirale mlade Hrvatice Ružica Rácz Szabó i Mimi Nina Vám, koje su sudjele u I. Glumačkom kampu na Jadranu u organizaciji spomenute samouprave. Mimi i Ružica zaokružile su i literarni blok izvođeci posljednju pjesmu.

Sudionici programa

koji su tijekom više od četiri desetljeća bili istaknuti događaji mađarskog kulturnog života. Kuću na obali Dunava i unutrašnji salon izgradio je sam Jenő Hubay (1858. –

– 1856.), *Fantasiestücke*, Op. 73: No. 1, *Zart und mit Ausdruck*, Robert Schumann (1810. – 1856.) *Romances*, Op. 94: No. 1, *Nicht schnell*, Johannes Brahms (1833. – 1897.) *Piano Trio No. 1 in B major*, Op. 8: I. *Allegro con brio*. Glazbeni repertoar miješao se s izvedbama poezije. Atmosfera skladbe uvijek je reflektirala na prethodno izvedenu poeziju, u kojoj su dominirali Heine i Mörike. Poezija je izvođena na hrvatskom i njemačkom jeziku, ali je jedna dramska scena iz Schillerove drame „*Ljubav i spletku*“ („*Ármány és szerelem*“) odglumljena na mađarskom jeziku.

Schumann salon

Salonske večeri nekad su bile posebna okupljanja umjetnika, ljubitelja umjetnosti i intelektualaca. Na njima su se svirale nove skladbe, čitale pjesme, razgovaralo se o književnosti, slikarstvu i životu. Bili su to trenutci u kojima su se umjetnici međusobno nadahnjivali, a publika je doživljavala glazbu iz neposredne blizine. Da bi se istinski oživio duh 19. stoljeća i salonskih večeri, Schumann salon odvio se na imponantnoj lokaciji – u glazbenom salonu Hubay (Jenő Hubay), gdje su se nekoć redovito održavali glazbeni, književni i drugi umjetnički susreti

1937.), izvanredni violinist, skladatelj i pedagog, od prihoda sa svojih koncerata.

Goste su dočekivale moderatorice Ružica Rácz Szabó i Mimi Nina Vám upućujući ih u salon i dijeleći brošure o predstojećem programu. Prisutni su mogli uživati u glazbenom repertoaru koji je uključivao sljedeće: Johannes Brahms (1833. – 1897.) *Capriccio in B minor*, Op. 76 No. 2, Johannes Brahms (1833. – 1897.) *Intermezzo in A major*, Op. 118 No. 2, Clara Schumann (1819. – 1896.) *Three Romances*, Op. 21: No. 1, *Romance in A minor*, Robert Schumann (1810.

Brojna publika

Nakon jednosatne izvedbe uslijedio je domjenak i druženje.

Ostvarenje salona financijski je potpomogla Samouprava Starog Budima – Bekašmeđera preko natječaja koji se usmjerio na važnost suradnje narodnosti u Mađarskoj.

Zbog velikog interesa publike Schumann salon ponovno će se organizirati sljedeće godine.

Događanju je među ostalim počasnim uzvanicima prisustvovao i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima.

Kršul

Kulturna nagrade Gradišćanskih Hrvatov za 2025. ljetu Berlakoviću i Pajriću

Direktori u mirovini i kulturni aktivisti Mirko Berlaković i Franjo Pajrić st. su dostali Kulturnu nagradu gradišćanskih Hrvatov za svoje životno djelo. To je odlučio Koordinacijski odbor hrvatskih društav i organizacijov.

Koordinacijski odbor hrvatskih društav i organizacijov odlučio je kako će dvi zaslužne osobe dostati Kulturnu nagradu Gradišćanskih Hrvatov za 2025. ljetu, ka se sastoji od povelje i brončane skulpture, umjetničkoga djela pokojnoga kipara Tome Rešetarića: bivši direktor velikoborištovske dvojezične glavne škole Mirko Berlaković i direktor koljnofske osnovne škole Franjo Pajrić stariji.

Koordinacijski odbor razložio odluku u svojoj izjavi: „Dilimo dvi nagrade s razlogom da su obadva djelali kao direktori i kao pokretači u društvenom razvitku, a istovremeno su se povezivali u izmjeni sa svojim školami. Osigurali su hrvatsku nastavu u svojoj škola i razvili ponude. Obadva su svojim djelovanjem rušili granicu med našimi Hrvati, granicu ka nas je dugo razdvajala. 1990. ljeta – prije 35 ljet – kad su se društva po prvi put sastala u Koljnofu uz organizaciju Pajrića bio je nazočan i Berlaković, i tako su s drugim nazočnim pokrenuli prikgranični suradnju.“

FRANJO PAJRIĆ – motor kulturnoga žitka

Bivši direktor osnovne škole Mihovila Nakovića u Koljnofu će ljetos u novembru navršiti 85. rođendan. U svojem rodnom selu je jur od mladosti aktivan u hrvatskom gibanju. Osebužno zasluge ima Pajrić kod osnivanja Hrvatskoga kluba u Koljnofu i Koljnofskih tamburašev ravno pred 50 ljeti.

Otkad je po prvi put čuo tamburice u šezdeseti ljeti, skrbio se je Pajrić za dobre veze u Austriju pred svim u Trajštof i Veliki Borištov, a i u Hrvatsku, kade je imao osebužno dobre veze u Bibinje, Buševac i u Gračane. 1977. ljeta je inicirao Hrvatski bal u Koljnofu, a kasnije i u Šopronu. Pajrić je u Koljnofu preuzeo još brojne druge funkcije. 20 ljet je bio direktor Kulturnoga doma, zvana toga je osnovao Koljnofsko hrvatsko društvo, čiji predsjednik je isto bio.

Pajrić je bio i glasnogovornik gradišćanskih Hrvatov u Madjarskoj. Tako je na samom početku stao na čelu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. A i s Koordinacijskim odborom je Pajrić povezan. Ov prikgranični forum se je naime po prvi put sastao 11. marca 1990. ljeta u Koljnofu uz domaćina Pajrića.

Predaja nagrade Mirku Berlakoviću

MIRKO BERLAKOVIĆ – djelovanje za jezik i narod

I bivši direktor dvojezične glavne škole u Velikom Borištovu Mirko Berlaković je usko povezan s folklorom i tamburaškom muzikom. Podučavanje tamburice u školi peljalo je do osnivanja Folklornoga ansambla Kolo Slavuj i je bila podloga za naraščaj za brojna društva u sridnjem Gradišću. Onde je Berlaković i peljao grupe Nostalgiju i Harmoniju, s kimi je zvana tamburaškoga polja zavježbao i 17 kazališnih kusićev.

Zahvaljujući njegovim dobrim prikgraničnim vezom pred svim u Hrvatsku, došla je i čuda „nove“ muzike u Gradišće. A i po fara sridnjega Gradišća i susjedne Madjarske je Berlaković kot kantor širio hrvatske jačke, ke je izdao i u različni crikveni i svitski pjes-marica.

Berlaković je na školskom području uređivao brojne udžbenike, osebužno obljubljen i korišćen je do danas njegova kontrastivna gramatika gradišćanskohrvatskoga jezika. U njegovo vrime spadje i

oficijelno imenovanje glavne škole dvojezičnom. Kao predsjednik Hrvatskoga štamarskoga društva, na čijem čelu je stao 16 ljet, izravnao je Hrvatskim novinam put u neodvisnost. Do danas ostao je HŠtD-u vjerran i sastavlja kalendar i prinose za kalendar Gradišće.

Koordinacijski odbor je neformalno združenje ukupno 16 hrvatskih društav i organizacijov iz Austrije, Češke, Madjarske i Slovačke, ki od 1991. ljeta dodiljuje ovu vrhunsku nagradu za posebne zasluge za hrvatsku zajednicu.

Skulptura Rešetarića kaže pet opkrojenih i povezanih figurov i pet glav. Simbolika je tripla: kaže pet narodov i narodnosti u Gradišću: Hrvati, Madjari, Nimci, Slovaki i Židovi, pet regijov u Gradišću odnosno regionalne nazive za Hrvate u Gradišću: Hati, Poljanci, Dolinji, Štoji i Južni Čakavci a ne na zadnje pet susjednih držav u ki živu Hrvati i Hrvaticke: Austrija, Češka, Hrvatska, Madjarska i Slovačka.

TG (hrvatskenovine.at)

GORNJI ČETAR – U organizaciji Hrvatske samouprave Gornjeg Četara 8. studenoga 2025. u seoskom Domu kulture priređen je Dan Hrvata. Goste svečanosti, među kojima su bili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban i načelnica sela Katalin Konzér, pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave Gornjeg Četara Anna Polyák Sallér.

Brojni okupljeni uživali su u bogatom folklornom programu. Nastupili su polaznici četarskog dječjeg vrtića (čuvarnice), plesna skupina i pjevački zbor Osnovne škole Gornji Četar, Zbor „Rozmarin“, Hrvatsko kulturno društvo „Četarci“ te gosti – dječja skupina „Židanske zvjezdice“ iz Hrvatskog Židana. Nakon programa slijedila je zajednička večera, a večer je završila tamburaškom zabavom uz svirku Židanskih bečara.

Županijski hrvatski dan u organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije u Daranju je 18. prosinca održan Županijski hrvatski dan 2025. godine. U sklopu dana otvorena je izložba fotografija nastavnice Biserke Brantner iz lukoviške škole pod naslovom „Podravina u mom oku” te je predstavljen projektni rad „Moj zavičaj” učenika lukoviške škole. Održana je i javna tribina Hrvatske samouprave Šomođske županije, svečani program Dana te dodjela županijskih odličja. U programu su sudjelovali učenici OŠ iz Lukovića, KUD-ovi „Podravina” i „Drava” te TS „Misija”.

Pozdravljajući okupljene u Domu kulture u Daranju, predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije Zoltán Solga naglasio je kako se Županijski hrvatski dan obilježava na dan kad se u Mađarskoj obilježava i Dan manjina (narodnosti) – 18. prosinca. Županijski dan prilika je da se sumira godišnji rad na javnoj tribini, kad svi građani mogu postavljati pitanja, dati svoja mišljenja o djelovanju samouprave te kad izabrano zastupničko tijelo polaže izvješće o radu samouprave u protekloj godini. Tako je bilo i ovoga puta.

U skladu sa zakonskim odredbama, u 2025. godini Hrvatska samouprava Šomođske županije održala je četiri zasjedanja uz sjednicu 18. prosinca, koja je ujedno i javna. Samouprava je djelovala u skladu s prihvaćenim planom i programom za 2025. godinu održavajući i podupirući brojne kulturne, sportske i vjerske programe diljem županije u naseljima u kojima djeluju hrvatske mjesne samouprave te u tijesnoj suradnji s njima.

U sklopu foruma hrvatskih samouprava u županiji prikupljeno je 840 000 forinti uplata od mjesnih samouprava te je Hrvatska samouprava Šomođske županije iz svojeg proračuna dodala 160 000 forinti, čime su ostvareni uvjeti za potporu HDS-a u iznosu od 1 000 000 forinti.

Tijekom godine ostvarena je uspješna i plodna suradnja s hrvatskim civilnim udrugama, mjesnim samoupravama, pojedincima, mjesnim hrvatskim samoupravama i vjerskim zajednicama te župama. Na vjerskom polju posebice je istaknuto hodočašće u Mariju Bistricu te odlazak na Državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj, koje je 2025. godine održano u Koljnofu, te hodočašće na proštenja u Podravini.

Dio nazočnih

centrom „Josip Gujaš Džuretin” te sudjelovanje na događanjima i priredbama u organizaciji centra.

„Za Hrvate” Zoltánu Vízváriju

„Za Hrvate” KUD-u „Drava”

Samouprava je financijsku 2025. godinu počela s ostatkom iz 2024. godine u iznosu od 360 365 forinti. Uz sredstva za djelovanje iz državnog proračuna u iznosu od 1 040 000 forinti samouprava je na temelju bodova ostvarenih za zadatke, osvojivši maksimalan broj bodova (100), dobila potporu za zadatke u iznosu od 4 059 600 forinti.

Sjednik Zoltán Solga istaknuo je sljedeće kulturne programe: Podravske večeri, Piknik na Dravi kod Brlobaša, u suradnji s mjesnim hrvatskim samoupravama organizaciju Dana Hrvata po mjestima, vjerskih blagdana i sportskih događanja, sudjelovanje na državnom Danu Hrvata u pečuškom Centru Kodály, suradnju s Kulturnim i sportskim

Govoreći o sportskim događanjima, istaknuo je sudjelovanje na malonogometnom turniru u Pečuhu u organizaciji HDS-a sa županijskom ekipom i osvajanje 3. mjesta, noćni nogomet u Potonji, sudjelovanje u CRO-TOUR-u u Bačkoj, natjecanje u kuglanju u Barči te ribičko županijsko natjecanje u Domolosu, kojemu je domaćin bila Hrvatska samouprava Daranja.

Hrvatska samouprava Šomođske županije odlikovala je odličjem „Za Hrvate” odgajateljicu i voditeljicu hrvatskog narodnog vrtića u Lukoviću Alíz Erdélyi, KUD „Drava” iz Lukovića te dr. sc. Zoltána Vízvárija. Alíz Erdélyi odlikovana je za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja, KUD „Drava” (Hrvatska udruga Drava) za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture, a dr. sc. Zoltán Vízvári (dr. Zoltan Akoš Vizvari) za istaknutu djelatnost na području hrvatskog društveno-političkog života.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Mala stranica

GRLITE SE, ALI NE SAMO NA DAN ZAGRLJAJA!

Možda je jedan od najdražih dana osjećajnih ljudi Svjetski dan zagrljaja, koji se obilježava 21. siječnja. Dan je 1986. godine u Michiganu (SAD) osmislio Kevin Zaborney, koji je bio psiholog te je primijetio kako se ljudi u društvu ne usude pokazati svoje osjećaje. Dan zagrljaja prvo se obilježavalo lokalno, ali se brzo proširio po svijetu. Zaborney je smatrao siječanj najpogodnijim mjesecom za obilježavanje radi podizanja raspoloženja nakon mnogih blagdana. Nadao se da će taj dan potaknuti ljude da slobodnije izražavaju svoje osjećaje, svoju naklonost prema drugima. Dan zagrljaja posvećen je izražavanju ljubavi, podrške i povezanosti jednostavnim činom zagrljaja. Zagrljaji nisu samo geste ljubaznosti nego imaju i znanstveno dokazanu moć smanjivanja stresa, povećanja razine hormona sreće (oksidocina) i jačanja međuljudskih odnosa. Tako malen čin, a tako dobar za psihičko, fizičko i mentalno zdravlje te jačanje imunološkog sustava! Grljenje je odličan način za oslobađanje od stresa, samopoštovanje i intelektualne vještine. Snaga je zagrljaja u kontaktu dvaju tijela. Zagrljaj nosi u sebi energiju koja tijelu omogućuje pomlađivanje jer je dio procesa ozdravljenja. On ne košta ništa i ne oduzima puno vremena. Koristan za ljude koji se grle i koji jedno drugom daju toplinu i utjehu. Za pozitivne

Dođi da te zagrlim!

učinke zagrljaja prema stručnjacima potrebno je 4 do 12 zagrljaja dnevno. Samo četiri zagrljaja dnevno dovoljna su za održavanje normalnog duševnog mira, a „maksimalna doza“ zagrljaja pomaže u otklanjanju tjeskoba.

Beta

PEDESETI ROĐENDAN FILMA „VLAK U SNIJEGU“

Film „Vlak u snijegu“, koji je nastao po istoimenom romanu hrvatskog pisca Mate Lovraka, ove godine slavi 50. obljetnicu postojanja. Film je poznat i među učenicima naših hrvatskih škola te je jedna od svima omiljenih priča. Priča je to o prijateljstvu i zajedništvu te danas može biti primjer mladim naraštajima.

U Velikom Selu žive tri učenika četvrtog razreda. Zovu se Ljuban, Draga i Pero. Učenike seoske škole učitelj povede vlakom na izlet u grad, u kojemu obilaze tiskaru koja tiska list „Smilje“,

a poslije idu i u zoološki vrt. Učitelj se u gradu razboli i ostaje u bolnici, a djeca se moraju vratiti sama. Na povratku ih zatekne zimsko nevrijeme i vlak stane pred snježnim nanosom. Zahvaljujući pomoći djece – koja su isprva razjedinjena, ali se ipak slože – željezničari oslobađaju vlak. Roman „Vlak u snijegu“ (prvo naslovljen kao „Djeca Velikog Sela“) Mato Lovrak napisao je 1931. kao mladi učitelj nadahnut stvarnim događajima. Film je sniman od 1974. do 1976. godine, a redatelj je Mate Relja. Dio filma snimljen je na nekoliko lokacija u Zagrebu (npr. u Zoološkom vrtu, na Glavnom kolodvoru, tržnici Dolac, u uspinjači, HNK-u i tiskari). Pjesma „Kad se male ruke slože“, koja se često ponavlja u filmu, i danas je popularna među djecom. Glazbu za nju napisao je Arsen Dedić, a stihove Drago Britvić.

Beta

Hrvatski dani u Bečehelu

U organizaciji Hrvatske samouprave Bečehela prvog vikenda došašća održani su Hrvatski dani. U sklopu događanja organizirano je natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova za sve pomurske hrvatske škole, hrvatska misa za pomurske Hrvate koju je predvodio župnik iz Goričana Josip Drvoderić i koncert serdahelskog Tamburaškog sastava „Pomurske žice“.

U Bečehelu živi mala hrvatska zajednica čiji su članovi podrijetlom iz povijesno hrvatskih naselja. Kako bi ta malobrojna zajednica uspjela očuvati svoju nacionalnu samosvijest, predsjednica hrvatske samouprave Timea Hederić Hari pokušava se povezati s Hrvatima iz hrvatskih naselja. U hrvatske programe svaki put uključuje mještane iz pomurskih hrvatskih naselja. Tako je bilo i u proljeće kad je u Bečehelu organiziran Hrvatski križni put za mlade, a i ovaj put, na programima Hrvatskog dana.

Vijećnici Hrvatske samouprave Bečehela u društvu župnika Drvoderića

TS „Pomurske žice“ zabavljao je hrvatsko društvo u Bečehelu

„Ja sam rodom iz Sumartona, prije mnogo godina udala sam se u Bečehel i tu utemeljila obitelj, ali Sumarton i Bečehel nisu daleko, tako da se nisam odcijepila od svoje hrvatske zajednice. Ipak, moja svakodnevica prolazi u mađarskom okruženju, pa nažalost slabi moje znanje hrvatskog jezika. Upravo zato sam se upisala na tečaj jezika, to me malo jača, kao i razgovor s našim gostima iz hrvatskih

sela. U Bečehelu žive Hrvati koji su se ovamo doselili zbog udaje ili ženidbe. Nema nas mnogo, ali svi pokušavamo nekako biti u vezi i naći se na većim događanjima, obilježiti našu hrvatsku kulturu“, rekla je predsjednica Timea Hederić Hari.

Svi programi Hrvatskih dana bili su regionalnog karaktera – prvoga dana učenici pomurskih škola natjecali su se u kazivanju hrvatskih stihova, a drugoga dana održana je hrvatska sveta misa u čast Djevice Marije Bezgrešne u mjesnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. Župnik iz Goričana Josip Drvoderić predvodio je misu te je prije misnog slavlja s vjernicima uvježbavao prigodne crkvene pjesme kako bi lakše išle tijekom mise. S programa Hrvatskih dana nije mogla izostati ni tamburaška glazba. U tome su pomogli tamburaši Tamburaškog sastava „Pomurske žice“ iz Serdahela koji su održali mali koncert za okupljene Hrvate.

Beta

SERDAHEL – Još prije božićnih blagdana Mjesna samouprava Serdahela raspisala je natječaj za mještanke i mještane u pečenju božićnih kolača „Ispeci fine božićne kolače“. Kolače je trebalo dostaviti u ured samouprave, gdje je devetočlani žiri ocijenio njihov izgled, miris i okus. Pristiglo je 17 prekrasnih mirisnih kolača od kojih su najviše bodova dobili oni koje su ispekli domaćice Andrea Nemet i Kata Doboš, Mery Major i Eržika Prosenjak. Najviše kolača ispečeno je s orasima i makom, kako se i nekad peklo za Božić. Kolač koji je dobio najviše bodova mogli su kušati svi mještani na mjesnoj Božićnoj priredbi.

FIĆEHAZ – U Fićehazu društveni život organizira mjesna knjižnica u suradnji s Hrvatskom samoupravom Fićehaza. Uoči božićnih blagdana priređeni su brojni programi u mjestu. Organizirane su radionice izrade božićnih ukrasa, a u povodu paljenja adventskih svijeća mjesni Ženski pjevački zbor pjevao je prigodne pjesme, među kojima je bilo podosta hrvatskih pjesama. Također, u organizaciji knjižnice 22. prosinca priređen je Seoski Božić u Domu kulture. Na njemu su nastupila i djeca iz hrvatskog dječjeg vrtića s pjesmicama i recitacijama. Marija Milavec, voditeljica ustanove, mnogo ulaže u to da se djeca upoznaju s hrvatskim jezikom kako bi imala predznanje za učenje hrvatskog jezika u keresturskoj školi. Većina djece iz Fićehaza upisuje se u kerestursku ustanovu.

KERESTUR – Kulturno društvo „Kerestur“ treće nedjelje došašća organiziralo je izlet na Adventski sajam u Zagreb, odnosno u Grabovnicu na Salaš obitelji Salaj u čarobni svijet božićnih svjetiljki. Izletnici, osim što su uživali u Adventskom sajmu, upoznali su se s najvažnijim znamenitostima glavnog grada Hrvatske, doznali smo od predsjednice Eržebet Deak Kovač.

Hodočašće u Mariju Bistricu i posjet Adventu u Zagrebu

U organizaciji budimpeštanskih hrvatskih samouprava Ferencvaroša, XVI. okruga, Pešteržebeta i Dunaujvaroša 30. prosinca 2025. održano je Hodočašće u Mariju Bistricu. Sudionici puta, njih 48, većinski su bili iz Budimpešte, ali bilo ih je i iz Dunaujvaroša. Među njima bili su i brojni profesori i učenici iz HOŠIG-a.

Marija Bistrica jedno je od marijanskih svetišta u Hrvatskoj koje vjernici pohode već stoljećima tražeći utjehu, nadu i blagoslov Majke Božje Bistričke. Sudionici puta posjetili su svetište i poznati čudotvorni kip crne Madone, koji je više puta bio skrivan i ponovno pronađen u teškim povijesnim vremenima. Zajedno su se pomolili i zapalili svijeće.

Nakon toga put se nastavio u Zagreb, koji je odjenuo adventsko ruho i već više puta bio proglašen najboljim adventom u Europi. Ekipa se prošetala središtem grada, Trgom bana Jelačića i parkom Zrinjevcem.

„Gradsko božićno drveće i adventski vijenac postavljeni su na Jelačičevu trgu, gdje se održavaju blagdanski programi. Glazbeni je paviljon u parku Zrinjevac, gdje se odvijaju božićni koncerti uživo. Predivna blagdanska atmosfera u našoj matičnoj zemlji. Sretna sam da smo uspjeli organizirati ovaj put i omogućiti Hrvatima iz Mađarske pravi blagdanski doživljaj“, istaknula je predsjednica Hrvatske samouprave Ferencvaroša Kinga Kolesza.

Izlet je za sve sudionike bio potpuno besplatan.

Kršul

Panonski i valpovački tamburaški orkestri oduševili u Budimpešti

U budimpeštanskom Katoličkom sveučilištu „Péter Pázmány“ 19. prosinca 2025. održan je cjelovečernji koncert panonskog i valpovačkog tamburaškog orkestra pod palicom dirigenta Ivana Draženovića. Svi-rača dvaju orkestara upoznali su se samo sat vremena prije koncerta i prvi put zasvirali zajedno. Ipak, dok su izvodili klasičnu

glazbu, poznate melodije i autorske skladbe dirigenta Ivana Draženovića, zvučali su kao da surađuju dugi niz godina. Koncert je trajao dva sata, a oduševljena publika nagradila ih je pljeskom koji dugo nije prestajao.

Organizatori koncerta bili su Hrvatska udruga NOVI-TON, Valpovački tamburaški

orkestar, Katoličko sveučilište „Péter Pázmány“ te budimpeštanske hrvatske samouprave XVI. okruga, Ferencvaroša i Čepela.

Koncertu su nazočili veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Kršul

SURDUKINJ – U organizaciji Hrvatske samouprave Surdukinja 23. studenoga 2025. godine u mjesnom domu kulture održana je hrvatska plesačnica uz Orkestar „Baranja“. Ple-sne korake podučavao je Đuro Jerant, umjetnički voditelj i koreograf KUD-a „Baranja“. Prema riječima predsjednika Hrvatske samouprave Surdukinja Gábora Szerelmeija odazvao se velik broj zainteresiranih – oko pedeset sudionika koji su marljivo vježbali tijekom cijele večeri.

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu u Pečuhu 25. studenoga 2025. prikazana je predstava Kazališta Virovitica „Lift za poslugu“. Predstava prema tekstu Harolda Pintera u režiji Marija Kovača donosi napetu i duhovito apsurdnu priču o dvojici profesionalnih ubojica Benu i Gusu. Uloge tumače Goran Košij i Mladen Kovačić, a redatelj Kovač ističe kako su „kompleksni odnosi dvojice likova dobili utjelovljenje potpuno na tragu Pinterovih zamisli. Glumci su duboko uronili u tekst i u motive likova, te smo zajedničkim snagama rješavali Pinterove enigme apsurdna.“

MOHAČ – Vrijeme adventa razdoblje je brojnih javnih događanja na otvorenim pozornicama trgova i ulica, sela i gradova. U Mohaču, gradu hrvatske Šokadije u Mađarskoj, to je doba posebno svečano i intimno. Brojna društva i udruge njeguju hrvatski folklor, a adventski dani pružaju im priliku da se predstave svojim nastupima.

Tako je bilo i 6. prosinca 2025. na otvorenoj pozornici Trga Deák, gdje je svečano dočekan sveti Nikola. Među brojnim izvođačima nastupila je i dječja i omladinska skupina Čitaonice mohačkih Šokaca.

Književni natječaj „Riječ naša hrvatska”

Hrvatska samouprava Lipotvaroša (Budimpešta, V. okrug) za učenike viših razreda naših osnovnih škola i gimnazija te studente raspisuje književni natječaj u sljedećim kategorijama: **poezija, proza, drama** ili **vizualni scenarij**.

U kategoriji poezija očekujemo najmanje pet pjesama, u kategoriji proza pak najviše 20 000 znakova, dok za dramu i vizualni scenarij nema ograničenja.

Natječaji se šalju na e-adresu marialukacs3@gmail.com.

Tekstovi se šalju isključivo pod šifrom kao privitak u PDF-u, a ime, kategorija, adresa i e-adresa autora prilažu se u priložnoj e-poruci. Samouprava stručnom žiriju prosljeđuje isključivo radove dobivene pod šifrom.

ROK JE ZA SLANJE RADOVA 28. VELJAČE 2026.

Rezultati natječaja, kao i svečana dodjela nagrada, predviđeni su za drugi kvartal 2026. godine.

O radovima će suditi tročlani stručni žiri sastavljen od uglednih profesora.

Nagrade se dodjeljuju u poklon-vaučerima za knjige u svim kategorijama.

OSNOVNA ŠKOLA

Prva nagrada: 30 000 Ft

Druga nagrada: 20 000 Ft

Treća nagrada: 10 000 Ft

SREDNJA ŠKOLA

Prva nagrada: 40 000 Ft

Druga nagrada: 30 000 Ft

Treća nagrada: 20 000 Ft

FAKULTET

Prva nagrada: 50 000 Ft

Druga nagrada: 40 000 Ft

Treća nagrada: 30 000 Ft

Hrvatska samouprava Lipotvaroša (V. okruga Budimpešte)

Marija Lukač

predsjednica

+36 30 411 5589

marialukacs3@gmail.com

HARKANJ – U Harkanju je uz potporu Hrvatske samouprave Harkanja počelo poučavanje hrvatskih plesova. Prvi susret održan je 18. studenog 2025., a plesove će poučavati Ramona Štivić, članica KUD-a „Marica” iz Salante. Očekuju se svi zainteresirani od 13 do 99 godina u Domu kulture grada Harkanja svakog utorka od 17:30.

LANČUG – U organizaciji Hrvatske samouprave Lančuga 15. studenoga 2025. u mjesnoj dvorani „Népház” održan je Hrvatski bal. Za glazbu su se pobrinuli mohački „Glasovi”. Bio je to bal „s naramkom”.

VRŠENDA – Hrvatska samouprava Vršende svoju je zakonom obveznu javnu tribinu (susret s biračima) održala 22. studenog 2025. u mjesnoj Šokačkoj čitaonici.

SUMARTON – Kruna pomurskih božićnih događanja i u 2025. godini bile su jedinstvene žive jaslice koje već više od deset godina u župnom dvoru priređuje Kulturno-umjetničko društvo „Sumarton”. Uprizorenje Isusova rođenja prikazano je u 20. prosinca uz sudjelovanje mnogih pojedinaca, i to ne samo iz Sumartona. Članovi KUD-a „Sumarton” pobrinuli su se i za uređenje prostora, a u prikaz događaja uključili su se i pjevački zborovi iz okolnih mjesta te su božićne pjesme glazbom pratili serdahelski tamburaši „Pomurske žice”. Scenografiju Isusova rođenja osmislile su Marija Hranjec iz Međimurja i Jelica Doboš Gujaš, voditeljica dramske sekcije KUD-a „Sumarton”. Svetu obitelj, mudrace i pastire utjelovili su članovi sumartonskoga kulturnog društva, a božićna događanja popratila je tamburaška glazba s mnoštvom adventskih i božićnih pjesama na hrvatskom i mađarskom jeziku. U mraku su upaljene pastirske vatre, a pjevači pod šatorom u prikladnoj odjeći i žive životinje stvorili su pravi božićni ugođaj za sve posjetitelje.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava Serdahela na Staru godinu, 31. prosinca, organizirala je Silvestarski hrvatski bal na kojemu se okupilo mnoštvo mještana i njihovih prijatelja. Budući da je riječ o hrvatskom balu, priredbu je otvorio Tamburaški sastav „Pomurske žice”, a tijekom noći svirao je *cover band* u čijem je sastavu i voditelj serdahelskih tamburaša Erik Hegedüs. Prihodi bala iskoristit će se za razne programe hrvatske samouprave.